

Aan de gemeenteraad

Op 3 december 2024 stelden J. Vicario (VVD) en C. Aafjes-van Aalst (Leefbaar Rotterdam) ons schriftelijke vragen over Niet EU-migranten oververtegenwoordigt in de bijstand.

Inleidend wordt gesteld:

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft op basis van recente cijfers geconcludeerd dat het aantal mensen geboren buiten Europa, dat afhankelijk is van bijstand in Nederland, toeneemt. De Rotterdamse VVD wil weten wat de stand van zaken is in Rotterdam en hoe deze cijfers zich in onze stad ontwikkelen. Daarom hebben wij de volgende vragen:

Toelichting

Voordat de vragen beantwoord worden, willen we toelichten dat de gemeente bij de aanvraag van een bijstandsuitkering alleen informatie vastlegt die noodzakelijk is om te kunnen vaststellen of de aanvrager terecht aanspraak maakt op een uitkering in het kader van de Participatiewet. Dat betekent dat wij wel eenieder's nationaliteit vastleggen, maar iemands afkomst, eerdere nationaliteit of dubbele nationaliteit niet wordt geregistreerd. Als gemeente hebben wij daarom zelf geen inzicht in het aandeel mensen met een bijstandsuitkering dat buiten Europa geboren is.

Het CBS beschikt wel over deze gegevens en kan daarom ook de analyses uitvoeren die tot onderstaande vragen hebben geleid. Het CBS kan onder voorwaarden hun data aan andere partijen ter beschikking stellen voor onderzoek en analyse. Dat is ook hier gebeurd om tot de beantwoording van deze schriftelijke vragen te komen. Onderstaande beantwoording is dus grotendeels gebaseerd op de gegevens zoals door het CBS aangeleverd.

Het CBS hanteert hierbij de geografische definitie van Europa. Het CBS schaaft onder de categorie Europa (exclusief Nederland) wel Rusland, maar niet Turkije, Armenië en Georgië. Sommige landen vallen binnen meerdere werelddelen. Voorbeelden zijn Rusland en Turkije, die deels in Europa en deels in Azië liggen. Omdat landen aan slechts één werelddeel kunnen worden toegewezen, heeft het CBS ervoor gekozen landen in te delen in het werelddeel waar het grootste deel van de inwoners woont. De bevolking van Rusland woont voornamelijk in het Europese deel van Rusland, daarom wordt dit land tot

Europa gerekend. In Turkije woont een ruime meerderheid in het Aziatische deel, vandaar de indeling bij Azië

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Hoeveel inwoners van Rotterdam ontvangen momenteel een bijstandsuitkering?

Antwoord:

Op 1 september 2025 verstrekten we 32.035 bijstandsuitkeringen aan 35.603 inwoners van Rotterdam.

Vraag 2:

Hoe groot is het aandeel van deze uitkeringsontvangers dat geboren is buiten Europa?

a. Hoe heeft dit zich in de afgelopen 5 jaar ontwikkeld?

Antwoord:

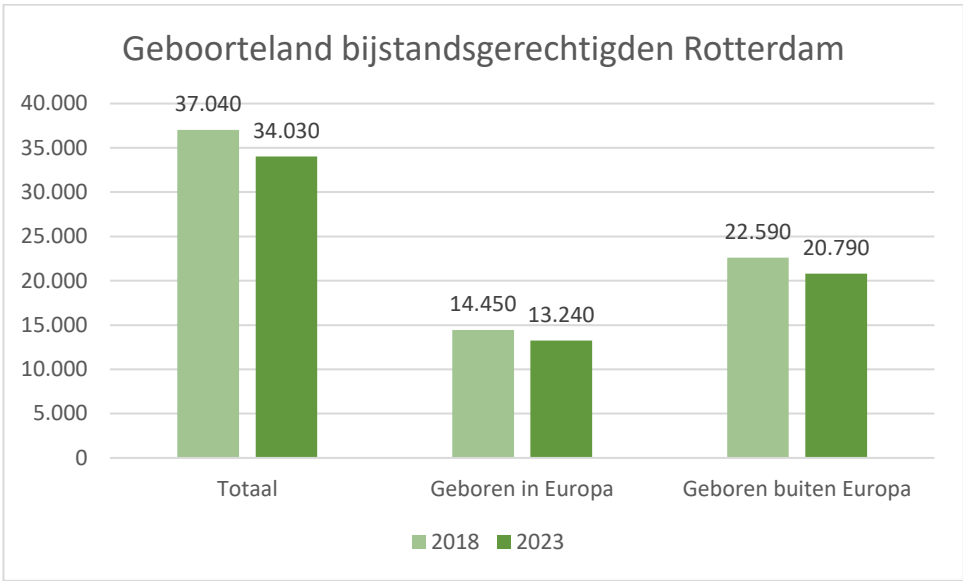
De meest recente cijfers van het CBS hebben 31 december 2023 als peildatum. Op dat moment hadden volgens CBS 34.030 Rotterdammers tot 67 jaar een bijstandsuitkering (noot: alle gegevens van het CBS gaan over het aantal *personen*, niet het aantal *bijstandsuitkeringen*). In onderstaande tabel is te zien dat 61,1% van deze bijstandsgerechtigden buiten Europa is geboren.

Tabel 1 Bijstandsgerechtigden in Rotterdam, geboren in en buiten Europa (31-12-2023)

	Aantal	Procent
Geboren in Europa	13.240	38,9%
Geboren buiten Europa	20.790	61,1%
Totaal	34.030	100,0%

Bron: CBS, bewerking OBI

In de periode 2018-2023 daalde het totaal aantal bijstandsgerechtigden tot 67 jaar met 3.010 personen (-8,1%). Het aantal bijstandsgerechtigden geboren in Europa daalde met 1.210 en het aantal bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa daalde met 1.800. De procentuele afname was bij bijstandsgerechtigden geboren in Europa met 8,4% iets groter dan de buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden (-8,0%).

Bron: CBS, bewerking OBI

Het college vindt een aandeel van 61% van buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden onwenselijk. Dit moet beter kunnen. Voor alle mensen die in Nederland wonen en komen wonen, willen wij dat ze volwaardig en naar vermogen meedoen in de maatschappij. Werken levert niet alleen inkomen op, maar ook sociale contacten, meer eigenwaarde en het gevoel een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving. Bovendien wordt Rotterdam als stad sterker en veerkrachtiger naarmate meer mensen een bijdrage leveren op de arbeidsmarkt. De redenen waarom buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden moeilijker aan het werk komen, lichten we toe onder het kopje ‘achtergrondinformatie’ aan het einde van de vragen.

Tegelijkertijd is het voor een goed begrip belangrijk om deze Rotterdamse cijfers in landelijk perspectief plaatsen, aangezien CBS-cijfers de aanleiding voor deze vragen zijn. Waar we in Rotterdam zien dat 61% van de bijstandsgerechtigden buiten Europa is geboren, maakt de groep buiten Europa geboren 24% uit van de gehele Rotterdamse populatie. Dit betekent dat het aandeel bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa grofweg 2,5 keer groter is dan verwacht op basis van hun aandeel in de gehele populatie. In heel Nederland loopt deze verhouding echter nog verder uiteen: buiten Europa geboren 51% van de bijstand uit, maar slechts 10% van de gehele Nederlandse bevolking. Dit betekent dat het aandeel bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa grofweg 5 keer groter is dan verwacht op basis van hun aandeel in de gehele populatie. Kortom, het lukt mensen die van buiten Europa naar Nederland komen, in Rotterdam beter om in hun eigen levensonderhoud te voorzien dan gemiddeld in Nederland.

Tabel 2 Geboorteland van bijstandsgerechtigden in Rotterdam en Nederland, vergeleken met de totale bevolking in Rotterdam en in Nederland (31-12-2023)

	Rotterdam Bijstand	Rotterdam Hele populatie	Nederland Bijstand	Nederland Hele populatie
<i>Geboren in:</i>				
Nederland	11.670	447.900	180.470	15.028.000
	34%	67%	45%	84%
Europa excl. Nederland	1.570	60.750	16.990	1.068.690
	5%	9%	4%	6%
Buiten Europa	20.790	161.960	203.400	1.846.250
	61%	24%	51%	10%
Totaal	34.030	670.610	400.860	17.942.940
	100%	100%	100%	100%

Bron: CBS, bewerking OBI

Vraag 3:

Kan het college een uitsplitsing geven van de bijstandsontvangers geboren buiten Europa naar leeftijdsgroepen? (18-27 jaar, 28 - 45 jaar, 46 - 65 jaar en 65+)

Antwoord:

In onderstaande tabel staat de leeftijdsopbouw van bijstandsgerechtigden die buiten Europa zijn geboren, uitgewerkt voor Rotterdam.

Tabel 3 Leeftijd in klassen van bijstandsgerechtigden in Rotterdam, geboren buiten Europa (31-12-2023)

Rotterdam	
< 27	4%
27-44	28%
45-66	68%
Totaal	100%
N=	20.790

Bron: CBS, bewerking OBI

Vraag 4:

Hoe verhoudt de leeftijdsopbouw van niet-Europese bijstandsontvangers in Rotterdam zich tot die in andere grote steden zoals Amsterdam, Den Haag en Utrecht.

Antwoord:

In de onderstaande tabel staat de leeftijdsopbouw van bijstandsgerechtigden die buiten Europa zijn geboren, uitgewerkt voor Rotterdam en het gemiddelde van de overige G4-steden. De leeftijdsopbouw komt in Rotterdam en de overige steden vrijwel overeen.

Tabel 4 Leeftijd in klassen van bijstandsgerechtigden, geboren buiten Europa (G4, 31-12-2023)

	Rotterdam	Gemiddelde van Amsterdam, Den Haag en Utrecht
< 27	4%	4%
27-44	28%	28%
45-64	68%	68%
Totaal	100%	100%
N=	20.790	42.510

Bron: CBS, bewerking OBI

Vraag 5:

Indien het niet mogelijk is om bovenstaande uitsplitsingen en gegevens te verstrekken, is de wethouder dan bereid om onderzoek te laten uitvoeren naar deze informatie? Zo ja, is het college bereid om daarbij samen te werken met het CBS of andere relevante instanties om een volledig en gedetailleerd beeld te krijgen van de situatie in Rotterdam?

Antwoord:

Bovenstaande gevraagde uitsplitsingen en gegevens zijn verstrekt. Het is dus niet nodig om onderzoek uit te (laten) voeren naar deze informatie.

Voorts wordt gesteld:

Wij zijn ook benieuwd naar de financiële impact op gemeentelijke financiën. Naast bijstandsuitkering zijn er ook kosten voor begeleiding, taallessen of andere zaken. Daarom de volgende vragen:

Vraag 1:

Wat is de financiële last van bijstandsgerechtigden in Rotterdam uitgesplitst naar leeftijdsgroepen voor mensen geboren buiten Europa? En hoe verhoudt dit zich tot andere groepen bijstandsgerechtigden?

Antwoord:

De financiële lasten van onze dienstverlening op basis van ingezette instrumenten om bijstandsgerechtigden te helpen richting duurzaam werk, worden niet op individueel niveau vastgelegd en zoals hierboven gesteld ook niet naar iemands afkomst. Verder zijn de intakekosten voor iedereen gelijk, deze komen alleen voor in het eerste jaar van de bijstand. Tot slot zijn de gemiddelde kosten van een bijstandsuitkering niet afhankelijk van het geboorteland van de bijstandsgerechtigde, maar van de huishoudsamenstelling en van eventuele verdiensten uit parttime werk.

Vraag 2:

Hoeveel tijd brengen de verschillende leeftijdsgroepen niet EU-migranten gemiddeld in de bijstand door?

Antwoord:

In de onderstaande tabel staat de uitkeringsduur voor de Rotterdamse bijstandsgerechtigden die buiten Europa zijn geboren, verdeeld naar leeftijd. De gemiddelde bijstandsduur van buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden is 8,1 jaar. Jongeren tot 27 jaar hebben de kortste gemiddelde uitkeringsduur, gevolgd door 27 tot en met 44-jarigen en 45 tot en met 66-jarigen hebben gemiddeld de langste uitkeringsduur.

Tabel 5 Gemiddelde uitkeringsduur in jaren van bijstandsgerechtigden in Rotterdam, naar geboorteland en leeftijd (31-12-2023)

Geboren in: Nederland			Europa excl. Nederland		Buiten Europa		Alle bijstandsgerechtigden	
	Gemiddelde duur in jaren	N	Gemiddelde duur in jaren	N	Gemiddelde duur in jaren	N	Gemiddelde duur in jaren	N
< 27	1,2	1.430	1,1	60	1,0	840	1,1	2.330
27-44	4,6	4.590	3,5	500	4,4	5.860	4,5	10.950
45-66	11,1	5.650	8,9	1.010	10,1	14.100	10,3	20.760
Totaal	7,4	11.670	6,9	1.570	8,1	20.790	7,8	34.030

Bron: CBS, bewerking OBI

Achtergrondinformatie

Ons doel is zo min mogelijk mensen in de bijstand. Wij ondersteunen alle bijstandsgerechtigden (op weg) naar werk. Wij leveren daarbij zoveel mogelijk maatwerk, gericht op de specifieke (levens)situatie van de Rotterdammer.

Zoals hiervoor gesteld, vindt ons college de oververtegenwoordiging van buiten Europa geboren mensen in de bijstand onwenselijk. Uit deze oververtegenwoordiging blijkt namelijk dat het ons collectief tot dusver onvoldoende is gelukt om mensen met deze levensloop gelijkwaardig te laten meedoen. Dit ondanks het feit dat het mensen die van buiten Europa naar Nederland komen in Rotterdam beter lukt om in hun eigen levensonderhoud te voorzien dan gemiddeld in Nederland. Dit moet beter kunnen. Daarom heeft ons college zich de afgelopen maanden opnieuw verdiept in dit vraagstuk. Hierbij is

een literatuuronderzoek uitgevoerd en een reeks aan gesprekken gevoerd met uitkeringsgerechtigden en vertegenwoordigers van organisaties die ervaring hebben met het begeleiden van mensen geboren buiten Europa. Dit heeft een aantal bevindingen en nieuwe inzichten opgeleverd.

Persoonlijke factoren en vaardigheden

Uit onderzoek van het CBS¹ blijkt dat de kenmerken opleidingsniveau, zorggebruik, type huishouden, het volgen van een studie en het ontvangen van een andere uitkering samenhangen met de kans op gebruik van bijstand. En dus ook samenhangen met de kans om vanuit de bijstand weer aan het werk te gaan. Naar alle waarschijnlijkheid speelt ook de beheersing van de Nederlandse taal en deelname aan sociale netwerken een rol. Dienstverlening met aandacht voor de mogelijkheden van bijstandsgerechtigden met een laag opleidingsniveau, een hogere leeftijd, en met gezondheidsproblematiek zal naar verwachting de kansen op de arbeidsmarkt van een bredere groep bijstandsgerechtigden ten goede komen.

Sociaal netwerk

Toegang tot een sociaal netwerk in Rotterdam dat hen in staat stelt om werk te vinden, is voor bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa minder vanzelfsprekend. Er liggen kansen voor interventies die zich richten op het uitbreiden van netwerken en de inzet van sleutelpersonen die dicht bij de leefwereld van zowel bijstandsgerechtigden als werkgevers staat.

Arbeidsmarkt/werkgevers

Arbeidsmarktdiscriminatie speelt ook een rol bij de toegang tot de arbeidsmarkt voor Rotterdamse bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa. Hier ligt een rol voor werkgevers om gelijke kansen bij werving en selectie en een inclusieve organisatiecultuur te bevorderen. De gemeente biedt in samenwerking met de Sociaal Economische Raad, vrijblijvend ondersteuning hiervoor aan het Rotterdams werkgeversnetwerk 010Inclusief. Dit is onderdeel van het Actieplan Samenleven in één Stad 2024-2027. Op deze manier dragen we op constructieve en positieve wijze bij aan inclusief werkgeverschap en kansengelijkheid op de arbeidsmarkt.

Verder kan een deel van de verklaring van de oververtegenwoordiging van buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden in het bijstandsbestand worden gezocht in de arbeidsmarktsituatie. Hoewel nu sprake is van een krappe arbeidsmarkt (waar de vraag naar arbeid groter is dan het aanbod) was er tot eind 2021² sprake van een groter aanbod van arbeid dan de vraag naar arbeid. Bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa hebben relatief vaker een zwakkere arbeidsmarktpositie en hebben daarom last gehad van het feit dat er niet voor iedereen plek was op de arbeidsmarkt. Die kansen zijn nu gekeerd. De arbeidsmarkt is krap. Werkgevers staan te springen om medewerkers. Iedereen is nodig.

Gemeentelijke ondersteuning

Wederkerig vertrouwen tussen gemeente en bijstandsgerechtigden en goede informatievoorziening over zowel de bijstand als de stap naar werk, zijn van groot belang op weg naar duurzaam werk. Ook een passend aanbod van re-integratie instrumenten is belangrijk. De eisen van trajecten en werkgevers worden voor bijstandsgerechtigden met taalbarrières, bijstandsgerechtigden met een behoefte aan een combinatie van taalverbetering en het opdoen van werkervaring, oudere bijstandsgerechtigden en bijstandsgerechtigden met een laag opleidingsniveau vaak als te hoog ervaren. Bovendien speelt bij bijstandsgerechtigden geboren buiten Europa psychische problematiek die

¹ Verschillen in bijstandsafhankelijkheid tussen herkomstgroepen | CBS

² [Spanning op de arbeidsmarkt | CBS](#)

samenhangt met de persoonlijke geschiedenis in het land van herkomst vaker een rol. Net als cultuurverschillen, bijvoorbeeld op het gebied van de rolverdeling tussen man en vrouw. Levensloopsensitieve dienstverlening met een focus op talent kan hier een positieve rol in spelen.

Negatieve prikkels

In onze gesprekken met uitkeringsgerechtigden en vertegenwoordigers van organisaties die ervaring hebben met het begeleiden van mensen geboren buiten Europa, kwamen veel van bovenstaande (belemmerende) aspecten naar voren. We hoorden daarnaast ook dat bij mensen geboren buiten Europa in de bijstand een aantal prikkels niet bijdragen aan de stap naar werk. Zo heerst bij sommigen van hen - maar ook breder onder de bijstandspopulatie - het idee dat werken niet meer oplevert dan een bijstandsuitkering. Daarnaast is er soms sprake van angst om vanuit de bijstand aan het werk te gaan, omdat zij bang zijn niet opnieuw een uitkering te kunnen ontvangen als werken, vanwege welke reden dan ook, niet lukt. De vaak beperkte kennis van de Nederlandse taal draagt bij aan de onzekerheid hoe regelingen werken. Tot slot kan de motivatie om meer te verdienen ontbreken omdat mensen geboren buiten Europa soms een lager welvaartspeil gewend zijn. Zij lijken makkelijker te kunnen rondkomen met een bijstandsuitkering dan Nederlandse werkzoekenden die vanuit een modaal inkomen terecht komt in de bijstand.

Handelingsperspectief

Wat doen we al?

Als gemeente zetten we vooral in op het creëren van kansen voor (bij-) en (om)scholing naar banen met perspectief:

- Rijnmonds Arbeidsmarkt Perspectieffonds (RAP): een regionaal fonds dat zich richt op vermindering van personeelstekorten en meer participatie in de arbeidsmarktregio Rijnmond.
- Werkcentrum Rijnmond en WSPR: voor regionale matching op opleidingsniveau en competenties.
- Leerwerktrajecten binnen de gemeentelijke organisatie, gericht op statushouders en nieuwkomers.
- Sinds halverwege 2024 meer inzet op het informeren en enthousiasmeren van werkgevers om statushouders in dienst te nemen.
- Inburgering op maat: waarbij taal, werk en opleiding worden geïntegreerd.
- Erkenning van buitenlandse diploma's, in samenwerking met externe partners.

Uitgangspunt voor onze dienstverlening is we de hierboven genoemde belemmeringen voor volwaardige deelname aan de arbeidsmarkt en samenleving zoveel mogelijk wegnemen of hanteerbaar te maken. We bekijken daarom de mogelijkheid om buiten Europa geboren en nieuw instromen in de bijstand intensievere dienstverlening op meerdere leefgebieden te bieden, zoals de reguliere dienstverlening van Werkstation op Zuid. Denk aan gelijktijdige dienstverlening op het gebied van taal, financiën, werkoriëntatie en het opdoen van ritme.

Wat gaan we doen?

Om buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden te ondersteunen bij de stap naar werk, voeren we naast het bestaande beleid ook enkele verbeterpunten door. Om het perspectief op (duurzaam) werk te vinden en te behouden, versterken we positieve prikkels en verminderen we negatieve prikkels. Om het idee dat de stap vanuit de bijstand naar werk niet loont weg te nemen, maken we sinds dit jaar gebruik van een rekentool. Met behulp van deze tool kunnen werkcoaches snel inzichtelijk maken dat het accepteren van werk doorgaans leidt tot een duidelijke inkomensverbetering. In de brief 'Voortgang met Inkomenszekerheid naar Werk' (25bb000870) bent u geïnformeerd over (de ingebruikname van) deze rekentool. We verwachten dat de inzet van deze tool ook voor

buiten Europa geboren bijstandsgerechtigden de stap naar werk aantrekkelijker maakt. Daarnaast starten wij in het najaar een campagne in de buitenruimte, zo komt de boodschap dat werken loont niet alleen bij bijstandsgerechtigden terecht, maar ook bij de mensen om hen heen. Uw raad wordt hier binnenkort verder over geïnformeerd.

Daarnaast onderzoekt ons college de mogelijkheid van een versnelde aanvraagprocedure voor bijstandsgerechtigden die binnen een paar maanden nadat zij zijn uitgestroomd naar werk opnieuw een bijstandsuitkering aanvragen. Daarbij hebben we oog voor de mogelijkheden die het wetsvoorstel Participatiewet in balans vanaf 1 januari 2026 biedt ten aanzien van de verkorte aanvraagprocedure voor herinstromers. Door een versnelde aanvraagprocedure in te voeren, kunnen we voor bijstandsgerechtigden die bang zijn om aan het werk te gaan vanwege onzekerheid over het opnieuw aanvragen van een bijstandsuitkering indien de baan niet duurzaam blijkt, de drempel om aan het werk te gaan verlagen. Uw raad wordt hier later dit jaar over geïnformeerd.

Om zichtbaar en benaderbaar te zijn voor bijstandsgerechtigden, werken onze werkcoaches al op verschillende locaties verspreid over de stad, zoals in Huizen van de Wijk. Ons college gaat na of het werken op externe locaties uitgebreid kan worden, bijvoorbeeld bij organisaties die ervaring hebben met het begeleiden van mensen geboren buiten Europa. Door ook op externe locaties te werken kunnen we de sociale netwerken die behulpzaam zijn om werk te vinden beter toegankelijk maken en mogelijk beter aansluiten op de leefwereld van deze groep bijstandsgerechtigden.

Tot slot onderzoekt ons college de mogelijkheid om voor buiten Europa geboren en die nieuw instromen in de bijstand meer in te zetten op het leren van de Nederlandse taal. Het niet beheersen van de Nederlandse taal heeft zowel direct als indirect invloed op de kansen op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld vanwege het niet kunnen deelnemen aan bepaalde instrumenten of niet kunnen aansluiten bij sociale netwerken. Ook gaan wij onderzoeken of maatwerk gerichte dienstverlening met meer oog voor de cultuur en geschiedenis van bijstandsgerechten hun arbeidsmarktkansen kan vergroten.

Wat gaan we niet doen?

Zoals hiervoor gesteld leggen wij bij aanvraag van een bijstandsuitkering alleen eenieders nationaliteit vast, maar niet iemands afkomst, eerdere nationaliteit of dubbele nationaliteit. Dit beleid zetten we voort. Daarnaast zullen we geen doelgroepenbeleid hanteren voor bijstandsgerechtigden buiten Europa. Onze dienstverlening blijft gebaseerd op een individuele aanpak waarin we belemmeringen richting de stap naar werk zoveel mogelijk wegwerken om het perspectief op (duurzaam) werk te vinden en te behouden. We stellen werkcoaches in staat om waar mogelijk levensloopsensitieve dienstverlening te bieden met een focus op de mogelijkheden van bijstandsgerechtigden.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten